
Välkomna det utländska kapitalet

Det utländska ägandet på Stockholmsbörsen har under de senaste tre åren ökat från tjugo till trettio procent. Bakom utlandets intresse ligger dels den låga kronkursen som gynnat exportindustrin samtidigt som aktierna blivit billigare och dels förändringar i lagstiftningen vad gäller företagsförvärv. Nu hörs starka röster från journalister och näringsliv som varnar för denna utveckling (se t ex *Veckans Affärer*, nr 7 1995 och *Dagens Nyheter*, 5 februari 1995). Debatten påminner mycket om den som fördes i USA under 1980-talet då japanska intressen gjorde stora investeringar i företag och fastigheter. De argument som framförs går i stort sett ut på att företag inte gör rent företagsekonomiska bedömningar när det gäller lokalisering av huvudkontor och FoU-avdelningar och att dessa funktioner genererar avsevärda externa effekter i värdlandet. Utlandsägda företag skulle alltså i stor utsträckning lokalisera sina nyckelavdelningar till "hemlandet" vilket skulle gynna kompetensuppbyggnaden på nationell nivå. Man skulle också vara mindre benägen att lägga ner dotterbolag "hemma" än på andra håll.

Självklart bör man ha ordentligt på fötterna innan man gör den här typen av generaliseringar och man bör också indikera vilken typ av policyåtgärd man ser framför sig som skulle kunna lösa problemen. I båda dessa avseen-

den har debatten varit tunn. Externiteter av den här typen är viktiga men konkurrensutsatta företag varken kan eller bör ägna sig åt välgörenhet gentemot enskilda länder. Företagsledningens ansvar är riktat mot aktieägarna och om kapitalmarknaderna fungerar någorlunda effektivt så kommer de att avsätta företagsledningar som inte gör vad de är tillsatta för, nämligen att tjäna pengar. Det gäller både svenska och utländska företag. Vare sig vi vill eller inte kommer huvudkontor och FoU-avdelningar på lång sikt att ligga på platser med komparativa fördelar för sådan verksamhet. Vad Sverige behöver är inte fler regleringar eller ett allmänt klimat av misstro mot utlänningar utan ett utbildnings- och skattesystem som gynnar Sverige i konkurrensen om viktiga verksamheter.

Den senaste tidens debatt har till största delen gällt uppköp av svenska företag. Men också när det gäller nyetablering av utländska företag har det funnits en jämförelsevis njugg inställning från svensk sida. I likhet med många andra europeiska länder har Frankrike länge haft en internationell organisation, *Invest in France*, med syfte att hjälpa utländska företag att etablera sig på den franska marknaden. Lokalkontor finns i flera europeiska storstäder, däribland Stockholm, och man hjälper kostnadsfritt till med allt från personalrekrytering

till lokalanskaffning. Den svenska motsvarigheten, *Invest in Sweden*, lär bestå av en halvtidstjänst i Stockholm och ett lokalkontor i Tokyo.

Många företag upplever höga fasta kostnader i samband med etablering i ett nytt land, inte minst i samband med att samla information. Det är sannolikt att en organisation av typen *Invest in France* har avsevärda skal fördelar i det avseendet och att man därför på ett effektivt sätt skulle kunna sänka etableringströsklarna. Man kan inte räkna med att en organisation av den här typen skulle uppkomma spontant i Sverige eller ens att den, som Exportrådet, delvis skulle finansieras av näringslivet. Dels har det svenska företagarkollektivet inte något egenintresse av en ökad konkurrens på hemmamarknaden och dels är *free-rider* (snålskjuts) problemen alltför stora för att utländska intressen skulle kunna mobiliseras.

Ur ett europeiskt perspektiv är det förstås möjligt att det satsas alldeles för mycket resurser på att konkurrera om utländsk nyetablering men givet att konkurrensen är en realitet kan det mycket väl vara rationellt från svensk utgångspunkt att också delta, speciellt som kostnadsläget är fördelaktigt och arbetslösheten hög. Regeringen också lagt en proposition om inrättandet av det sk *Investeringsfrämjandet* med en budget på cirka 100 miljoner. Det är förstås omöjligt att i förväg säga om dessa pengar är väl använda eller inte. Det finns alltid en alternativkostnad av kapital. Mycket tyder emellertid på att den nya organisationen har en viktig uppgift att fylla även om både omfattning och inriktning kan diskuteras.

JONAS HÄCKNER
STEN NYBERG